

Beslutningsforslag nr. B 12. Fremsat den 21. oktober 2003 af Søren Søndergaard (EL) og Line Barfod (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om dagpengemodtageres og kontanthjælpsmodtageres ret til overenskomstmæssig løn under aktivering

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter, som sikrer, at dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere, der

som led i et aktiveringsforløb udfører arbejde for private eller offentlige virksomheder, som minimum aflønnes efter de nugældende regler om ydelser under privat jobtræning, og således, at reglerne kan træde i kraft senest den 1. juli 2004.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 37, folketingsåret 2002-03 (Se Folketingstidende 2002-03, forhandlingerne side 4309 og tillæg A side 2067 og 2069). Siden dette forslag blev behandlet er arbejdsmarkedsforliget om »Flere i arbejde« blevet udmøntet i lovgivning. Situationen i dag er, at aktivering af såvel kontanthjælps- som dagpengemodtagere foregår ved anvendelse af tre redskaber:

1. Vejledning og opkvalificering.
2. Virksomhedspraktik.
3. Ansættelse med løntilskud.

De to førstnævnte redskaber udmærker sig ved, at de aktiverede kun modtager deres individuelle sats, uanset at de udfører ordinært arbejde – enten i privat eller offentligt regi. Praktikperioder i forbindelse med vejledning og opkvalificering kan sammenlagt være på op til 3 måneder, og perioder med virksomhedspraktik kan som hovedregel være på op til 26 uger. Den eneste begrænsning i forhold til, hvilket arbejde der kan udføres af aktiverede, er, at afsætning af produkter ikke må være konkurrenceforvridende.

Den konkrete praksis, ikke mindst når det drejer sig om kommunernes aktivering af kontanthjælpsmodtagere, har i gentagne tilfælde vist, at kontanthjælpsmodtagere udfører til tider anselige mængder ordinært arbejde. Samtidig er spørgsmålet om konkurrenceforvridning svært gennemskueligt, hvilket betyder, at kommunerne bevæger sig på kant med (og nogle gange over kanten af) lovgivningen.

Et af de groveste eksempler, som er kommet frem siden behandlingen af beslutningsforslag nr. B 37 fra folketingsåret 2002-03, er samarbejdet mellem 8 kommuner og Bodums datterselskab Multiplast A/S om at udføre pakning og montage af Bodum produkter i de kommunale produktionshuse.

Dette samarbejde strækker sig tilbage til 2000, men først da det kom frem i offentligheden i foråret 2003, på baggrund af en rapport udarbejdet af SiD, blev der klaget til de regionale arbejdsmarkedsråd i henholdsvis Ribe, Sønderjyllands, Fyns og Vejle Amter. Der skulle gå endnu et halvt år, før arbejdsmarkedsrådene

erklærede Bodum-projekterne for konkurrenceforvridende og dermed i strid med lovgivningen.

Det mest interessante er ikke, om projekterne var ulovlige eller ej. Det interessante er derimod, at de har kunnet finde sted over en lang periode, og at ulovlighederne indtil videre ikke har fået konsekvenser for hverken kommunerne eller for Bodum. De eneste, der har følt konsekvenserne, er de mennesker, der tidligere var beskæftiget med pakke- og montageopgaverne som ordinært arbejde.

Et slående eksempel er manden i Randbøl, som havde en god lille forretning. Hjemme i kælderen pakkede og monterede han og 4-5 medarbejdere bl.a. stempelkander til Bodum. Men netop som virksomheden var ved at etablere sig, fandt Bodum ud af, at det er langt billigere at lave aftaler med de kommunale aktiveringsfabrikker end med manden i Randbøl. Og konkurrere med Egtved Kommunes beskæftigelsesprojekt, »Egtved Industri«, det kunne Robert Jensen, som manden hedder, ikke. Han bukkede under for den ublu kommunale konkurrence og stod sammen med sin søn tilbage med en gæld på en kvart million kroner. Uden arbejde, syg og fallit endte Robert Jensen kort efter på kontanthjælp. Men ingen rettigheder uden pligter. Der skal arbejdes for kontanthjælpen, og Egtved Kommune sendte derfor Robert Jensen i aktivering i det kommunale beskæftigelsesprojekt, hvor han sættes til – at pakke stempelkander for Bodum.

Frem til 1. juli 2003 foregik aktiveringen af kontanthjælpsmodtagere i kommunale produktionshuse som hovedregel som individuel jobtræning. Med lovændringen, som bl.a. afskaffede individuel jobtræning, kaldes det nu vejledning og opkvalificering – men arbejdet er stadig det samme. For kontanthjælpsmodtagerne er den mest synlige forskel, at man i modsætning til situationen før 1. januar 2003 kun får udbetalt den rene kontanthjælp, idet beskæftigelsestilægget blev fjernet i forbindelse med den første del af implementeringen af »Flere i arbejde«-forliget.

I modsætning til den almindelige fremgangsmåde i kommunerne, hvor de aktiverede »aflønnes« med deres individuelle kontanthjælpsats, har der i nogle

F. t. beslutn. vedr. ret til overenskomstmæssig løn under aktivering

kommuner været forskellige forsøg med aktivering af udsatte grupper i projekter, hvor de aktiverede modtager overenskomstmæssig løn. Erfaringerne med disse forsøg er positive. Et af eksemplerne er projektet »Spydspidsen« i København.

»Spydspidsen«s positive resultater er også anerkendt af beskæftigelsesministeren, som i et svar af 6. februar 2003 på § 20-spørgsmål nr. S 1534 af 24. januar 2003 stillet af Line Barfod (EL), bl.a. skrev: »Spydspidsen« er et projekt, som har resulteret i nogle særdeles positive resultater for en gruppe stærkt socialt udsatte unge. Det er vigtigt at støtte unge med en dårlig start i livet for at få dem integreret i samfundet. En del af forklaringen på »Spydspidsen«s positive resultater forklares af en medarbejder ved projektet i artiklen »Ros, firmalogo og lønseddel« i Politiken den 24. januar 2003: »Løn er en tydelig markør på, at ens arbejde bliver værdsat. Løn hører med til det at have et arbejde.«

Ud over den kommunale aktivering i produktionshuse m.v. gælder problemet med manglende løn under aktivering i høj grad også for dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik. Med lovændringen, der trådte i kraft den 1. juli 2003, udvides den periode, man kan være i virksomhedspraktik, for udsatte grupper til 13 uger med mulighed for forlængelse til 26 uger – og i særlige tilfælde op til 52 uger.

I virksomhedspraktik er aflønningen også den aktiveredes individuelle sats (dagpenge eller kontanthjælp), og der er ingen begrænsning i, hvilket arbejde, der kan udføres, blot det ikke er konkurrenceforvridende.

Spørgsmålet om konkurrenceforvridning har imidlertid vist sig at være meget bøjeligt. Beskæftigelsesministeren har gennem Arbejdsmarkedsstyrelsen nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra KL, Amtsrådsforeningen og Konkurrencestyrelsen med henblik på en vejledning af kommunerne vedrørende konkurrenceforvridning. Men det er forslagsstillernes opfattelse, at brug af billig arbejdskraft i virksomhedspraktik eller i produktionshuse m.v. ikke kan undgå at medføre en vis form for konkurrenceforvridning. Så vidt det er forslagsstillerne bekendt, er denne opfattelse også udbredt såvel i fagbevægelsen som i arbejdsgiverkredse.

Erfaringerne er således, at aktivering uden overenskomstmæssig løn både er til skade for de aktiveredes integration på det ordinære arbejdsmarked og for de almindelige, ordinære løn- og arbejdsforhold på arbejdsmarkedet. I modsætning hertil er erfaringerne med forsøg, hvor de aktiverede har fået overenskomstmæssig løn. Her viser erfaringerne, at man har fremmet integrationen og overgangen til ordinært arbejde.

Skriftlig fremsættelse

Søren Søndergaard (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dagpenge- modtageres og kontanthjælpsmodtageres ret til overenskomstmæssig løn under aktivering.

(Beslutningsforslag nr. B 12).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.